

'We zijn handelreizigers geworden en geen kapelaans meer'

Dagboek van kapelaan Theo Egberts van de Gertrudis-parochie uitgegeven

Aan de geschiedschrijving over Utrecht tijdens de oorlog is een mooi puzzelstukje toegevoegd met de uitgave van 'Kapelaan in oorlogstijd' door Christa van Hees. Dit vrijwel integraal uitgegeven dagboek van kapelaan Theo Egberts (1906-1975) van de Gertrudis-parochie biedt een inblikje in het zware leven van Utrechters tijdens de Hongerwinter, maar laat ook zien hoe het katholieke parochieleven in die tijd bijdroeg aan het verzachten van het enorme leed.

Eind augustus werd het boek gepresenteerd in de Gertrudis-school aan de Amaliadwarstraat. Onderzoeker en samensteller van het boek, Christa van Hees, vertelde hoe zij op het spoor kwam van deze markante kapelaan. "Ik ben zelf geboren en opgegroeid in de Rivierenwijk. Na mijn studie aan de School voor Journalistiek heb ik gewerkt voor tijdschriften en in de communicatie. Ik was bezig met het bewerken van het dagboekje dat mijn vader Bertus Koot tijdens de oorlog had bijgehouden, toen ik stuitte op de naam van kapelaan Egberts."

"Ik raakte geboeid door die man die vanaf de kansel onder meer mijn vader tot 'duiken' had aangezet toen die zich als achttienjarige moest melden voor de Arbeitseinsatz. Ik vroeg mij af of dit een individuele actie was geweest van Theo Egberts of dat dit paste

in de opstelling van de katholieke kerk. Ik wilde meer van hem weten en kreeg na enig googelen dankzij de Heemkundekring in Geesteren zijn dagboek in handen."

Van Hees beseftte de historische waarde van het dagboek en vond een vorm om het op een fraaie en toegankelijke manier uit te geven.

Hart op de tong

Bij het lezen van het dagboek kreeg Van Hees het beeld van een temperamentvolle en betrokken kapelaan die zijn mening onverbloemd naar voren bracht en soms ronduit beledigend kon zijn. Door gesprekken met mensen die Egberts nog gekend hadden als kapelaan en later als pastoor kon zij dat beeld verder inkleuren. Zij portretteert hem in een laatste hoofdstuk van het boek als een 20ste-eeuwse beeldenstormer.

Egberts deinsde er in zijn jaren als pastoor niet voor terug om -tegen de gevoelens van zijn parochianen in- de kerk te ontdoen van de in zijn ogen 'heidense' beelden en tierlantijnen. Maar bovenal komt hij naar voren als de sociaal bewogen en welbespraakte geestelijke die zonder onderscheid des persoons enorm kon genieten van de huisbezoeken die hij bij zijn parochianen aflegde.

Jan en Nelly Linssen ontvangen het eerste exemplaar van Christa van Hees (foto Christa van Hees)

In zijn dagboek gaat hij tekeer tegen de boeren in de omgeving van Utrecht die weigeren ruimhartig te delen van hun voedselvoorraden. De Duitse bezetter en NSB-ers noemt hij onder meer 'schoelje'. Daarom is het wel opvallend dat hij vanaf de preekstoel blijft oproepen tot vergevingsgezindheid.

Twente helpt Rivierenwijk

Egberts' sociale bewogenheid blijkt ook uit zijn optreden, samen met zijn 'baas' pastoor Lambertus van der Heijden en zijn medekapelaans Bernard Koopmans en Hannes Vernooij. Dankzij het netwerk van de uit Overijssel afkomstige kapelaan Koopmans in Twente, waren zij in staat een levenslijn op te zetten tussen Utrecht en die regio.

Egberts beschrijft hoe hij en Koopmans als 'handelsreizigers' tweemaal op tocht gingen langs boeren en burgers in plaatsen rond Almelo om voedsel in te zamelen voor de gezinnen in Rivierenwijk. De gevaren onderweg, zoals beschietingen vanuit geallieerde vliegtuigen, en de grote gastvrijheid en vrijgevigheid van de Twentse families worden levendig beschreven.

Een cruciale rol in het openhouden van die levenslijn speelde de katholieke ondernemer uit de Antoniusparochie, Co Jongerius. Diens bedrijf aan het Merwedekanaal werkte weliswaar voor de Duitsers, maar dat maakte het juist mogelijk om zonder kans op verdenking steun te geven aan het verzet. Met behulp van chauffeurs van Jongerius konden de

voedseltransporten plaatsvinden waarmee de gezinnen in de Gertrudis-parochie gered konden worden. Ook werd hierdoor de evacuatie van kinderen naar Twente mogelijk tijdens de moeilijkste maanden van de Hongerwinter.

Een van de gezinnen waaruit meerdere kinderen gastvrij opgevangen werden in Twente, was de familie Linssen. Zoon Jan, die toen 11 jaar was, bewaart nog altijd dierbare herinneringen aan die tijd van vier maanden die wel jaren leken. Hij was een van de betrokkenen die onlangs het bewerkte dagboek uit handen van Christa van Hees ontving.

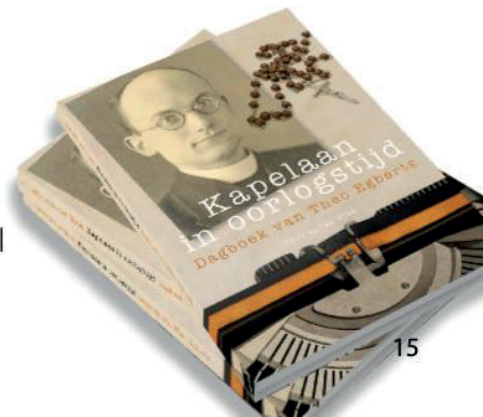
Zorgen over de tijd na de bevrijding

In maart 1945 wijdt Egberts veel woorden aan zijn zorgen over het naoorlogse Nederland. De verwildering der zeden, met name onder jongeren, en vooral de verwaarlozing van het 'mishoren', brengen hem tot de conclusie dat er voor de geestelijken onder leiding van de bisschoppen nog een hoop werk aan de winkel zal blijven. Hij voorziet -mede door de in de illegale pers naar voren komende vernieuwingsdrang- een pittige strijd om de katholieke zuil eigentijds opnieuw op te bouwen.

Meer dan een dagboek

Samen met grafisch vormgever Nico Dielen heeft Christa van Hees het dagboek van Egberts bewerkt tot een prachtig vormgegeven boek met naast het dagboek zelf veel achtergrondinformatie over personen en gebeurtenissen die in het dagboek een rol spelen.

Zo is er aandacht voor onder meer de firma Jongerius en de betrokken families in Utrecht en Twente. Dankzij gesprekken met mensen die Egberts nog gekend hebben, kon ook het portret van Egberts zelf worden gecompleteerd.

Christa van Hees | **Kapelaan in oorlogstijd** | dagboek van Theo Egberts |
2021 | ISBN 978 90 9034 647 2 | 208 pagina's | prijs: € 19,95
Zie ook: www.kapelaaninoorlogstijd.nl